

Research Paper

Investigating the effect of water scarcity on the sense of social security of farmers in Kharameh and Fahlian plains in Fars province

Mohammad Reza Arjmand¹, Ali Reza Khoddami*², Karamattilla Rasekh³

1. Graduated with a PhD in Sociology, Department of Sociology, Jahrom Branch, Azad Islam University, Jahrom, Iran

2. Associate Professor of Sociology, Department of Sociology, Jahrom Branch, Azad Islam University, Jahrom, Iran

3. Associate Professor of Sociology, Department of Sociology, Jahrom Branch, Azad Islam University, Jahrom, Iran

Received: 2021/05/03

Revised: 2021/07/26

Accepted: 2022/01/02

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/wej.2023.27933.2311

Keywords:

Sense of social Security, Fars Province, Drought, Farmer, Water Scarce.

Abstract

Introduction: Iran is located in arid and semi-arid climate and the rainfall in Iran is less than one-third of the world average. The agricultural sector is the main cause of water loss, as more than 90% of the water is consumed in this sector.

Methods: This study is a survey. Documentary method has also been used to develop theoretical records and empirical records.

Findings: The effects of water scarceness on social security feeling variable showed that 32.2% of its changes were explained by the model. There is a covariant relationship between external factors affecting the sense of collective security and the sense of intellectual security, as well as external factors affecting the feeling of surface water shortage and the sense of life security. On the other hand, the feeling of lack of surface water has a direct effect on the sense of intellectual security. The results of this study show that water scarcity has a direct impact on farmers' safety, based on the findings, the mean sense of social security and its dimensions among farmers in Fahlian plain which has better water resources status is more than the amount for Kharameh farmers who have poor water resources status, so water scarcity is effective in terms of financial, life, intellectual and collective.

Citation: Mohammad Reza Arjmand, Ali Reza Khoddami, Karamattilla Rasekh, Investigating the effect of water scarcity on the sense of social security of farmers in Kharameh and Fahlian plains in Fars province. Water Resources Engineering Journal. 2023; 16(56): 109-1132.

*Corresponding author: Ali Reza Khoddami

Address: Department of Sociology, Jahrom Branch, Azad Islam University, Jahrom, Iran

Tell: +09177156102

Email: AlirezaKhddamy@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

Iran is located in an arid and semi-arid climate. The amount of rainfall in Iran is less than one third of the world average. The agricultural sector is the main cause of water loss, because more than 90% of water is used in this sector. The average annual rainfall in Fars province is 320 mm, considering that Fars is the agricultural center of Iran. Water is very important in the production of agricultural products and the continuation of employment in the agricultural sector in Fars. This study has investigated the effects of water scarcity on the sense of security of Fars farmers. The two plains of Fahlian and Kharameh have been selected as the best and worst plains in the province in terms of water resources for the forthcoming research and the sense of security of their farmers has been examined.

Materials and Methods

The present study is a survey. Documentary (library) method has also been used to compile theoretical background and empirical records. This research is cross-sectional in terms of time, in terms of practical nature and in terms of breadth. The statistical population is farmers in Fars province, which according to the 2016 census, their number is 1096378 people. Cochran's (1977) sampling formula was used to determine the sample size. The sample size was 384 people and 400 farmers were interviewed for more certainty. The sampling method is random. The assessment tool of this research is a questionnaire. To measure the sense of security of farmers, a standardized questionnaire including 25 items related to measuring the sense of social security has been used. To determine the status of water resources in the studied plains, 8 questions related to water shortage were designed. A number of demographic questions were also used.

Findings

The effects of dehydration on the variable of sense of social security indicates that 32.2% of its changes are explained by the model. The total effects of the factors

affecting the employment market are equal to 0.198. The results show that there is a statistically significant difference between the inhabitants of Fahlian plain and Kharameh plain in the combined dependent variables. The value of the squares (0.302) indicates that the plain of the settlement has explained more than 30% of the changes in the sense of security. Considering the significance of multivariate hybrid test, considering the separate results, the effect of independent variable on dependent variables, it is observed that after applying the modified alpha level of Ben Foroni (0.012), all relations are significant.

Discussion and Conclusion

In this study, two completely different plains have been compared in terms of water resources. According to statistics, rainfall in the two studied plains in the current water year (1399-1400) has been announced as 161 mm for Kharameh plain and 452 mm for Fahlian plain. The results show gives that water shortage has a direct impact on farmers' sense of security so that the average sense of social security and its dimensions among farmers in the Fahlian plain is more than its value for farmers in Kharameh. There is a significant difference between the sense of social security of farmers in the two plains in terms of the sense of social security (and its dimensions). Therefore, water scarcity is effective on the sense of social security in financial, physical, intellectual and collective dimensions. The results of the causal model of the research based on the standard regression coefficients show that there is a structural relationship between the structure of dehydration and sense of social security at a strong and direct level (0.58). Therefore, the reduction of water resources leads to a decrease in the sense of security, and lowering the level of security reduces the level of security at the door.

Farmers considered drought as the main reason for agricultural water conflict. Therefore, proper policies should be pursued to protect farmers in times of drought for reducing the water conflict. Earning money through non-agricultural activities alone could not reduce farmers'

perception of water conflict. Therefore, increasing farmers' income from agriculture is needed to reduce water conflict. Discussion sessions are also recommended to increase the interaction between farmers in order to understand reasons for the conflict of agricultural water as well as proper ways to reduce it.

Ethical Considerations compliance with ethical guidelines

The cooperation of the participants in the present study was voluntary and accompanied by their consent.

Authors' contributions

Design and conceptualization: Mohammad Reza Arjmand, Ali Reza Khoddami, karamattolla Rasekh

Methodology and data analysis: Mohammad Reza Arjmand, Ali Reza Khoddami, karamattolla Rasekh

Supervision and final writing: Mohammad Reza Arjmand

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

بررسی تأثیر کم آبی بر احساس امنیت اجتماعی کشاورزان دشت‌های خرامه و فهلیان در استان فارس

محمدرضا ارجمندمزیدی^۱، علی رضا خدای^{۲*}، کرامت الله راسخ^۳

۱. دانشجوی دکتری جامعه شناسی سیاسی، بخش جامعه شناسی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران.

۲. استاد یار بخش جامعه شناسی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران.

۳. استاد یار بخش جامعه شناسی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران.

چکیده

مقدمه: ایران در آب و هوای خشک و نیمه خشک (میانگین بارندگی ۲۴۸ میلی متر) واقع شده است. و میزان بارندگی در ایران کمتر از یک سوم میانگین جهان است. بخش کشاورزی عامل اصلی اتلاف آب است، زیرا بیش از ۹۰ درصد آب در این بخش مصرف می شود.

روش: مطالعه حاضر از نوع پیمایشی است. از روش اسنادی نیز برای تدوین سوابق نظری و سوابق تجربی استفاده شده است.

یافته‌ها: تأثیر احساس کم آبی بر متغیر احساس امنیت اجتماعی نشان می دهد که ۳۲/۲ درصد از تغییرات آن توسط مدل توضیح داده شده است.

نتیجه گیری: نتایج بدست آمده در این تحقیق نشان می دهد که کم آبی تأثیر مستقیم بر احساس امنیت کشاورزان دارد بر مبنای یافته ها میانگین احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن در بین کشاورزان دشت فهلیان که دارای وضعیت منابع آبی بهتری است بیشتر از مقدار آن برای کشاورزان خرامه که از وضعیت منابع آبی ضعیفی برخوردار است می باشد، لذا کم آبی بر احساس امنیت اجتماعی در ابعاد مالی، جانی، فکری و جمعی موثر است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۱۳

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۵/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۱۲

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/wej.2023.27933.2311

واژه‌های کلیدی:

احساس امنیت اجتماعی، کم آبی، خشکسالی، منابع آب.

* نویسنده مسئول: علی رضا خدای

نشانی: بخش جامعه شناسی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران، جهرم.

تلفن: ۰۹۱۷۷۱۵۶۱۰۲

پست الکترونیکی: AlirezaKhddamy@yahoo.com

مقدمه

جهان با رشد فزاینده کم‌آبی روبرو شده است، پدیده‌ای که گاه چندان هم مشهود نیست چرا که خبر آن معمولاً بعد از افت سطح آبخوان‌ها به گوش می‌رسد. برخلاف سوختن جنگل‌ها و پیشرفت تپه‌های ماسه روان، افت سطح آب آبخوان‌ها را نمی‌توان عکسبرداری کرد و معمولاً از خشک شدن چاه‌ها معلوم می‌شود [1]. امروزه منابع آبی کشور بیش از هر زمان دیگری در معرض خطرات گوناگون قرار دارند و شگفت این که کشور ایران در ۴۰ سال گذشته هفت خشکسالی را از سرگذرانیده و در موقعیت اقلیمی خشک و نیمه خشک زمین (متوسط بارندگی ۲۴۸ میلی‌متر) قرار گرفته است. میزان بارندگی کمتر از یک سوم متوسط جهانی است، با این حال هنوز آب به عنوان یک کالای اقتصادی مبادله نمی‌شود. بنابراین آیندگان این عرصه، نیازمند منابع علمی و تجربی ارزشمندی هستند تا مسیر حرکت خود را بر اصول متقن و آموزه‌های خدشه‌ناپذیر بنا کنند [2]. بدین ترتیب، در حالی که ایران یک درصد جمعیت کل جهان را به خود اختصاص داده است ولی سهم کشورمان از منابع آب تجدیدپذیر فقط ۳۶ صدم درصد است. علاوه بر آن ۱۰ سال خشکسالی در کشور هم یکی از دلایل کم‌آبی در کشور است. بر اساس آمار حدود ۵۹ درصد از زمین‌های قابل کشت کشور نیاز به آبیاری دارند و روش آبیاری نیز در بسیاری از مناطق همان شیوه‌ی سنتی است، بنابراین بخش کشاورزی به عنوان یکی از عوامل اصلی هدر رفت آب مطرح است، زیرا بیش از ۹۰ درصد آب مصرفی کشور در این بخش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

طرح مساله

در سال‌های اخیر مقوله امنیت زیست محیطی یا اکولوژیک به عنوان یک موضوع بحث برانگیز و جدید در کنار امنیت بین‌المللی جوامع مطرح شده است. رابطه نزدیک بین محیط زیست و مناقشات یا تعامل‌های بین‌المللی باعث توجه به این مقوله در سطوح مختلف منطقه‌ای تا جهانی یاسیاسی تا نظامی شده است [3]. اما مکمل مقوله امنیت، موضوع احساس امنیت اجتماعی در چند دهه اخیر بسیار مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. منظور از احساس امنیت اجتماعی، نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرام‌بخش) شهروندان نسبت به تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضدامنیتی است [4]. در کشور ما، مقوله احساس امنیت اجتماعی در میان کشاورزان زمانی بیشتر اهمیت می‌یابد که متوسط بارندگی حدود یک سوم میانگین جهانی می‌باشد. وضعیت بحرانی بارش در مقایسه با دیگر کشورها بارزتر به نظر می‌آید به طوری که متوسط بارندگی در ژاپن ۱۶۰۰ میلی‌متر (برابر ایران)، مالزی ۲۵۰۰ (برابر ایران)، اروپای غربی ۱۸۰۰ (برابر) و در انگلستان

۲۰۰۰ (۸ برابر) می‌باشد. بررسی آمار توزیع بارندگی در ایران حاکی از این واقعیت است که فقط در ۴ درصد از سطح کشور میزان بارندگی‌ها بالاتر از میانگین سالیانه می‌باشد و در ۹۶ درصد باقیمانده میزان بارندگی سالیانه حتی به ۲۰۰ میلی‌متر هم نمی‌رسد و این مساله نشان می‌دهد که فقط در حال حاضر کشاورزی در بسیاری از مناطقی که معقول به نظر نمی‌رسد در جریان است و با بهره‌برداری از سفره‌های آبی زیرزمینی مقدار زیادی از مواد غذایی مورد نیاز داخلی تامین می‌گردد. آمارها نشان می‌دهد که سالیانه ۴۰ میلیارد مترمکعب آب از سفره‌های زیرزمینی به سطح زمین پمپاژ می‌شود که با توجه به مصرف ۹۰ درصدی این آب در بخش کشاورزی و هدر رفتن بخش عظیمی از آن، این مناطق در آینده با مشکل تامین آب نه تنها در بخش کشاورزی بلکه در تامین آب شرب مواجه خواهند شد. به طور کلی، بررسی‌ها نشان می‌دهد که میزان بهره‌وری در کشاورزی کشور ۳۰ درصد است که در پایان برنامه پنجم توسعه این رقم باید به ۴۰ درصد برسد [5]. فارس با وسعت ۱۲۲۶۰۸ کیلومتر مربع و یکی از استان‌های پهناور است که بعنوان قطب تولید محصولات کشاورزی کشور بخصوص تولید غلات مطرح است. طبق آخرین آمار سازمان برنامه و بودجه استان (۱۳۹۷) سطح زیر کشت کشاورزی استان در سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶ ۶۰۰۵۷ هکتار بوده که ۸۴/۳ درصد آن آبی و مابقی دیم بوده است [6].

آمارها نشان از آن دارد که تعداد قابل توجهی از شاغلین استان در بخش کشاورزی مشغول فعالیت هستند و اشتغال این گروه از مردم استان ارتباط مستقیم به آب دارد، ضمن این که بخش قابل توجهی از تولیدات غذایی شامل محصولات کشاورزی و دامی کشور در این استان تولید می‌شود که تولید این بخش از غذای مردم به مصرف آب بستگی دارد. از سوی دیگر، واژه آب در بخش کشاورزی استان گواه بر پیدایش شرایط و گفتمان جدیدی است که امروزه امنیت و ثبات را در کانون توجه امنیتی - جامعه‌شناختی قرار داده است.

نقش آب در تولید محصولات کشاورزی و استمرار اشتغال در بخش کشاورزی در فارس بسیار اهمیت دارد، چنانچه کم‌آبی در یک فصل زراعی اتفاق افتد زندگی شاغلین در بخش کشاورزی، تحت تأثیر قرار می‌گیرد. مقاله حاضر به بررسی تأثیر کم‌آبی بر احساس امنیت کشاورزان فارس اختصاص دارد. آمارهای شرکت آب منطقه‌ای فارس نشان می‌دهد طی دوره آماری (۵۲ ساله) میانگین بارش سالیانه دشت خرامه ۲۹۶ میلی‌متر است. سطح سفره آب‌های زیرزمینی این دشت در اسفند ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ۱۳۷۱ (ابتدای دوره آماربرداری) با افت شدید ۸/۵ متر و دبی رودخانه‌ها، قنات‌ها و چشمه‌های این دشت در طول یک دوره ده ساله با کاهش شدید تا ۹۰ درصد برخوردار بوده است. دشت فهلیان که نسبت به دشت خرامه از وضعیت بهتری

از نظر چلبی، برای علقه امنیتی می توان چهار بعد اساسی در نظر گرفت: امنیت مالی (اقتصادی)، امنیت جانی - بهداشتی (سیاسی)، امنیت جمعی (اجتماعی) و امنیت فکری [11].

امنیت اقتصادی به برخورداری افراد از درآمد پایه، یا از طریق اشتغال درآمدزا یا به وسیله شبکه سلامت (تأمین اجتماعی) اطلاق می شود [12]. لازمه امنیت اقتصادی داشتن شغل مطمئن و درآمدزا می باشد. همچنین امنیت مالی و اقتصادی به معنی نداشتن نگرانی نسبت به از دست دادن دارایی و درآمد است. منظور از امنیت جانی احساس فرد برای حفاظت از سلامت و زندگی اش در مقابله با تهدیدات بیرونی اعم از اجتماعی، محیطی، و بهداشتی است که وجود و کیفیت سلامتی اش را به خطر می اندازد. احساس امنیت جانی، نداشتن نگرانی از آسیب دیدن جسم و جان در اثر حوادث و بیماری های سخت است. احساس امنیت جمعی (اجتماعی) به احساس فرد برای شرکت آزادانه در گروه ها، انجمن ها، و احزاب گوناگون و نیز حفظ این گروه ها اشاره دارد به گونه ای که از سوی دولت یا گروه های اجتماعی دیگر مورد تهدید و تبعیض و تعرض قرار نگیرد و افراد نگرانی نسبت به تعاملات بر پایه تجمعات آیینی، سیاسی، صنفی و ... نداشته باشند. منظور از احساس امنیت فکری نداشتن نگرانی نسبت به بیان آزادانه افکار و نظرات خود است بدون اینکه مورد توبیخ و تنبیه قرار گیرد. به عبارت دیگر فرد در بیان افکار و نظرات خود احساس دلهره و نگرانی نداشته و دچار پریشانی فکری نباشد [13].

ابعاد علقه ی امنیتی از نظر چلبی

	امنیت مالی	
امنیت جانی	A	G
	علقه امنیت	
	I	L
	امنیت فکری	امنیت جمعی

نظریه آنتونی گیدنز

گیدنز در کتاب خود با عنوان سیاست های مقابله با تغییر آب و هوا، پدیده تغییرات آب و هوا را با ادبیات فاجعه همراه می داند. تاریخ شاهد ظهور و سقوط تمدن های بسیاری بوده است. به گفته ی جارد دایموند مردم شناس، تمدن ها زمانی که از مرزهای محیط زیست خود عبور می کنند، با خطر فروپاشی مواجه می شوند. گیدنز با اتکا بر سناریوهای هیئت بین دولتی تغییرات آب و هوا می گوید که جنگ بر سر منابع ممکن است در قرن حاضر غالب شود، شهرهای ساحلی را سیل فرا

برخوردار است دارای میانگین بارش سالیانه ۶۲۱ میلی متر است. سطح سفره آب های زیرزمینی این دشت در اسفند ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ۱۳۷۱ (ابتدای دوره آماربرداری) با افت ۱/۶۶ متر و دبی رودخانه ها، قناتها و چشمه های این دشت در طول یک دوره ده ساله با کاهش تا ۳۰ درصد برخوردار بوده است [7]. براین اساس، دو دشت فهلیان و خرامه به عنوان بهترین و بدترین دشت های استان از نظر منابع آبی برای پژوهش پیش رو انتخاب شده و احساس امنیت کشاورزان آنها مورد بررسی قرار گرفته است. نظریه های مربوط به احساس امنیت اجتماعی

نظریه باری بوزان^۱

از نظر بوزان امنیت اجتماعی یا جامعگی تنها یکی از بخش های پنجگانه رویکرد پنج بعدی او به فرضیه امنیت است. چهار بعد دیگر عبارتند از: امنیت نظامی، سیاسی، اقتصادی و محیطی. به اعتقاد بوزان، امنیت اجتماعی به قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب و هویت و عرف ملی، باشرایط قابل قبولی از تحول مربوط است. بوزان نقطه آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم بازیگران معرفی می کند و از نظر او "امنیت" پیش از آنکه مقوله ای قابل تعریف باشد، پدیده های ادراکی و احساسی است [8]. امنیت زیست محیطی ناظر بر حفظ محیط جهانی به عنوان سیستم پشتیبانی ضروری که تمامی حیات بشری به آن متکی است. این پنج بعد جدا از یکدیگر عمل نمی کنند. هر یک از آن ها دارای کانون مهمی در درون مسئله امنیت و روشی برای تنظیم اولویت ها بوده و از طریق ارتباطات قدری با یکدیگر متصل هستند [9]. به گمان وی، در شرایط طبیعی میزانی از آناژشی در شرایط زندگی افراد وجود دارد که باعث تهدیدهایی برای زندگی آن ها می شود و افراد برای رسیدن به سطح بهتری از امنیت، از میزانی از آزادی چشم پوشی می کنند که این فرایند باعث تشکیل حکومت و دولت می شود. اما به عقیده او در این جا یک تناقض به وجود می آید زیرا همراه با افزایش قدرت دولت، خود دولت به منبع تهدید تبدیل می شود به عبارت دیگر، دولت تاحدی برای فرد تأمین امنیت می کند ولی اینکار را صرفاً با تحمیل میزانی از تهدید به انجام می رساند. این تهدیدها خواه مستقیم یا غیر مستقیم و خواه همراه با اثرات جانبی عمدی و غیر عمدی، اغلب به قدر کافی جدی هستند تا بر دنیای کوچک و احساس امنیت فردی مسلط شوند، اما به دلیل این که تهدیدها ناشی از دولت به مراتب کمتر از آناژشی است مردم داشتن دولت را ترجیح می دهند [10].

نظریه مسعود چلبی

¹ Barry Gordon Busan

گیرد که خود باعث تهیدستی و مهاجرت گسترده می‌شود و به همین ترتیب، مناطق خشک، خشک تر شوند. مناطق فقیرتر جهان، با توجه به کمبود منابع و موقعیت خویش، بیش از کشورهای توسعه یافته تحت تاثیر جدی قرار خواهند گرفت. با این حال، گروه دوم نیز مشکلات خودشان را دارند که از جمله آن‌ها وجود دوره‌های آب و هوایی خشن است. برای مثال، ایالات متحده، آب و هوای افراطی تری در مقایسه با دیگر مناطق جهان دارد که احتمالاً، در آینده شدیدتر نیز خواهد شد. گرم شدن جهانی تنها خطری نیست که بر اثر فعالیت انسانی ایجاد می‌شود و می‌تواند زندگی مان را کاملاً ویران سازد. خطرات دیگر ممکن است از غنی سازی هسته ای ناشی شود که در برخی مواقع با تنش های ناشی از گرم شدن جهانی تلاقی پیدا می‌کند، یا از فناوری نانو که خود را بازتولید می‌کند ناشی می‌شود، ذرات نانو می‌تواند از طریق پوست وارد جریان خون شود و از آنجا وارد مغز شود، خطر ممکن است از بحران غذایی ناشی شود که می‌تواند سطوحی از قحطی و مهاجرت توده ای را در مقیاس بزرگ ایجاد کند، و یا از رشد افسار گسیخته جمعیت ناشی شود. آگاهی از چنین خطراتی باعث ترس می‌شود که امروزه مطرح است [14]. گیدنز معتقد است تغییراتی که در جهان پیچیده امروزی رخ می‌دهد تنها شامل تغییر در ساختارها نیست بلکه آگاهی‌های درونی و هویت را نیز در بر می‌گیرد. امروزه احتمال بروز خطرات و بلایای طبیعی با تدابیر انسانی اندکی حل شده اما آنچه جوامع مدرن را از جوامع سنتی جدا می‌کند پدیده‌ای به نام ریسک و ریسک پذیری است. گیدنز می‌گوید ایده مخاطره اکنون به درون حیات مان رخنه کرده و در ابعاد مختلف آن وارد شده است. امروزه با شدت یافتن یکپارچگی جهانی ساختار مخاطره زیست محیطی نیز در حال تغییر است. این تغییر را گیدنز تمایز میان مخاطره خارجی (عدم قطعیت خارجی) و مخاطره تولید شده (عدم قطعیت تولید شده) می‌خواند [15].

کم‌آبی و احساس امنیت اجتماعی

مسائل مربوط به آب و امنیت در هر نقطه‌ای از دنیا به‌طور جدایی‌ناپذیری با هم درآمیخته‌اند. تغییر اقلیم در کنار تقاضای روزافزون و متنوع‌تر برای آب احتمال بروز مناقشات را بیشتر می‌کند. برای پرداختن به مسائل مربوط به آب باید گام‌های عملی برداشت. از جمله اولویت قائل شدن برای آب و امنیت در بالاترین سطوح دولتی؛ حمایت بیشتر برای گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و هشدارهای زودهنگام؛ سرمایه‌گذاری‌هایی برای مدیریت رودخانه‌های فرامرزی و منابع آب محلی و مشارکت‌های بیشتر عمومی و خصوصی برای افزایش منابع آب، در جهانی درگیر با تغییر اقلیم و رشد روزافزون جمعیت، چالش‌های مربوط به کمبود آب سیر صعودی خواهند داشت و بروز درگیری بر سر آب احتمالاً شدیدتر خواهد شد. کمبود آب روی زندگی و معیشت افراد

می‌تواند به ورشکستگی اقتصادی و مهاجرت انجامد. کمبود شدید آب می‌تواند به کمبود غلات، گرسنگی و قحطی و تشنگی ختم شود. با افزایش توجهات به پیوند میان آب و امنیت، سیاست‌گذاران باید به خاطر داشته باشند که کشورها و نهادهای بیرونی باید توجه زیادی به زمینه محلی مناقشه آب و فرا رسیدن زمان مناسب برای حل آن داشته باشند [16].

هنگامی که نیازهای اساسی بشر برای تمام مردم یک حوضه آبریز برآورده نشود یا زمانی که قوانین با عدالت رعایت نشده باشد و این وضعیت تا حدی وابسته به رد پای آب در آن حوزه باشد، کل ردپای آب در آن حوضه به لحاظ اجتماعی ناپایدار است و منجر به یک کانون اجتماعی می‌گردد. اشتغال یکی دیگر از نیازهای بشر است که می‌تواند در معرض خطر قرار بگیرد. [17].

چهارچوب نظری پژوهش

چهار چوب نظری این تحقیق بر مبنای نظریه های آنتونی گیدنز، باری بوزان و مسعود چلیبی مربوط به ابعاد احساس امنیت در بخش های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی استفاده شده است. گیدنز در نظریه خود در مورد امنیت و احساس امنیت می‌گوید "امنیت به اطمینانی اشاره دارد که بیشتر آدم‌ها به تداوم تشخیص هویت خود و دوام محیط های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند" بنا بر این نظریه او توجه خاصی به احساس امنیت دارد. بوزان احساس امنیت اجتماعی را به پنج مقوله تقسیم می‌کند: "تظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی" بوزان احساس امنیت اجتماعی را به قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب و هویت و عرق ملی با شرایط قابل قبولی از تحول مربوط و احساس امنیت اقتصادی را به معنای دسترسی به منابع مالی؛ طبیعی، انسانی و ... و هدف امنیت در این باب حفظ و رسیدن به سطوح قابل قبولی از رفاه می‌داند. وی احساس امنیت زیست محیطی را ناظر بر حفظ محیط محلی و جهانی به عنوان سیستم پشتیبانی ضروری که تمام حیات بشری بدان متکی است می‌داند. مسعود چلیبی احساس امنیت را به "امنیت اقتصادی، جانی - بهداشتی، اجتماعی و فکری" دسته بندی می‌کند و اعتقاد دارد احساس امنیت اقتصادی مربوط به نداشتن نگرانی فرد نسبت به از دست دادن دارایی و درآمد است، احساس امنیت جانی نداشتن نگرانی از آسیب دیدن جسم و جان در اثر حوادث و بیماری های سخت است، احساس امنیت اجتماعی به احساس فرد برای شرکت آزادانه در گروه ها، انجمن ها، و احزاب گوناگون و نیز حفظ این گروه ها و احساس امنیت فکری نداشتن نگرانی نسبت به بیان آزادانه افکار و نظرات خود است بدون اینکه مورد توبیخ و تنبیه قرار گیرد.

فرضیه ها

- ۱- به نظر می رسد بین احساس امنیت اجتماعی مردان و زنان تفاوت وجود دارد.
- ۲- به نظر می رسد بین احساس امنیت اجتماعی افراد مجرد و متأهل تفاوت وجود دارد.
- ۳- به نظر می رسد بین احساس امنیت اجتماعی و سطح تحصیلات رابطه وجود دارد.
- ۴- به نظر می رسد بین سن و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
- ۴- به نظر می رسد بین احساس امنیت اجتماعی و شغل رابطه وجود دارد.
- ۵- به نظر می رسد کم آبی بر احساس امنیت مالی موثر است.
- ۶- به نظر می رسد کم آبی بر احساس امنیت جانی موثر است.
- ۷- به نظر می رسد کم آبی بر احساس امنیت جمعی موثر است.
- ۸- به نظر می رسد کم آبی بر احساس امنیت فکری موثر است.

پیشینه تحقیق

بخشی در پژوهش خود با عنوان، "بررسی رابطه آب، سیاست و امنیت" معتقد است که شرایط جغرافیایی ایران و قرار گرفتن در منطقه ای گرم و خشک، و همچنین عدم مدیریت صحیح منابع آب و مصرف بی رویه یا نادرست آب، مسأله را بحرانی کرده است [18]. مرادیان، حیدری، آذرافروز، طالبی و صیاد در مقاله خود تحت عنوان، "بررسی مدیریت منابع آب در غرب آسیا و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران" پیش بینی می کنند که در آینده ای نه چندان دور تنش ها، تهدیدها و درگیری ها بر سر مسأله آب بیشتر خواهد شد. از این رو، احتمال مداخله نظامی بر سر منابع آب را نمی توان منتفی دانست. بنابراین شایسته است با تدابیر و اقدامات امنیتی و مدیریتی مطلوب به این بحران فائق آمد [19]. قدوسی در تحقیق خود با عنوان "چالش های نوین صلح و امنیت بین المللی ناشی از تغییرات آب و هوایی" مسئله تغییرات آب و هوایی را با توجه به پیامدهایی که در سطح داخلی و بین المللی به دنبال دارد، تهدیدی علیه صلح و امنیت بین المللی ارزیابی می کند [20]. محمدی و کماسی در مقاله ای تحت عنوان، "امنیت زیست محیطی و امنیت منابع آب در راستای توسعه پایدار" یکی از مولفه های اساسی امنیت زیست محیطی اثرگذار بر امنیت ملی واحدهای سیاسی - قضایی را مسأله امنیت آب معرفی کرده است [21]. عبدی، در مقاله ای با عنوان، "بررسی بحران آب و رابطه آن با امنیت" به این نتیجه رسیده است که با توجه به مصرف فزاینده آب در آینده و افزایش مصرف کشورهای فرادست از رودها در بهره برداری از این منابع، در صورت عدم توجه، شاهد پدیده بحران آب و فزونی نقش آب در ایجاد چالش های امنیتی خواهیم بود [22]. نمازی

شیشوان، ساعی، ملک محمدی و زیباکلام مفرد در مقاله، " آب، امنیت" هشدار می دهند که، ایران بعثت گسترش شکاف بین منابع آب تجدید پذیر و محدود کشور با تقاضاهای فزاینده برای آب در همه بخش ها (اعم از کشاورزی، صنعت و شهری)، بسرعت به مرحله بحران آب رسیده است که اولین پیامد این بحران نیز چالش های زیست محیطی و ایجاد مسائل و مشکلاتی در ابعاد امنیتی است [23]. ارغوانی پیرسلامی و اتابکی، در تحقیقی با عنوان، "بحران آب و امنیت منطقه ای خلیج فارس، واکاوی بسترها و راهکارها" می نویسد بحران آب با گذشت زمان در منطقه ی خلیج فارس به یکی از عناصر ایجاد وضعیت خطرناک از لحاظ سیاسی تبدیل شده و این امر محتمل به نظر می رسد که در آینده ای نه چندان دور، یک عامل زیست محیطی مثل کمبود آب ممکن است به تنهایی مسیر را برای ایجاد تنش سیاسی هموار سازد [24]. طالع شایان، هاشمی و بهرامی در پژوهش خود تحت عنوان "حکمرانی خوب آب، راهکاری برای توسعه پایدار و امنیت ملی در ایران" معتقد است که عدم برنامه ریزی صحیح و نداشتن ارزیابی های منطقی محیط زیستی باعث یک تنش جدی بین کنشگران اصلی آب یعنی دولت (عامل ساخت و ساز و توسعه) و گروداران (استفاده کنندگان از منابع) شده است [25]. تسلیمی بابلی، رنج پور، صادقی و متفکر آزاد در پژوهشی با عنوان، "امنیت آب در ایران" عنوان کرده اند که برای درده های اخیر با سیر فزاینده رشد جمعیت، آب به عنوان مهمترین چالش سیاسی فرآوری کشورهای خشک جهان مطرح شده است [26]. قیصری در مقاله "چالش ها در کشاورزی، امنیت غذایی و کمبود آب در ایران" عنوان کرده اند که ایران کشوری خشک با محدودیت شدید منابع آب است و برای حفظ امنیت غذایی باید تمام بخش های علمی، اجرایی، خصوصی و بهره بردارن همکاری نمایند [27]. قربانی اقدم، خزیمه نژاد و یوسف دوست در پژوهشی با عنوان "امنیت بر مدار دیپلماسی آب" بر این باورند که برای شناخت وضعیت موجود و یافتن راه حل های بحران آب، لازم است که دیپلماسی آب به عنوان یک دانش جوان وارد مطالعات دانشگاهی شود. از آنجا که حل مشکلات ناشی از کمبود آب از عهده تک تک کشورها بر نمی آید، لذا همکاری های دوجانبه و چند جانبه و بین المللی در این زمینه اجتناب ناپذیر است [28].

روش تحقیق

تحقیق حاضر از منظر اجرایی از نوع پیمایشی می باشد. همچنان برای تدوین پیشینه نظری و سوابق تجربی روش اسنادی (کتابخانه ای) مورد استفاده قرار گرفته است. این تحقیق از نظر زمانی مقطعی، از نظر ماهیت کاربردی و به لحاظ وسعت پهنا نگر است.

جامعه آماری و حجم نمونه

تعیین قابلیت اعتماد ابزار پژوهش، از روش آلفای کرونباخ ۳ استفاده گردید که نتایج آن در جدول زیر ارائه شده است.

متغیرها	پرسشنامه	
	تعداد گویه‌ها	ضریب روایی
احساس امنیت	امنیت جانی	۰/۷۳۴۲
	امنیت مالی	۰/۷۲۸۲
	امنیت فکری	۰/۷۰۵۰
	امنیت جمعی	۰/۷۳۳۲

یافته‌ها

بر اساس داده‌های به دست آمده از استخراج ۴۰۰ پرسشنامه تعداد ۳۷۰ نفر از پاسخگویان مرد و ۳۰ نفر از آنها زن، ۶۷ نفر مجرد و ۳۳۳ نفر متأهل، ۶۰ نفر دارای سن ۳۰ سال و ۱۱۳ نفر بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۰۳ نفر ۴۱ تا ۵۰ سال، ۷۰ نفر ۵۱ تا ۶۰ سال و ۵۴ نفر بالاتر از ۶۰ سال سن داشته‌اند. سطح تحصیلات پاسخگویان عبارت است از ۴۲ نفر بی سواد، ۶۹ نفر ابتدایی، ۷۰ نفر سیکل، ۸۷ نفر دیپلم و ۱۳۲ نفر بالاتر از دیپلم. نوع شغل پاسخگویان به تفکیک شامل ۲۲۰ نفر کشاورزی، ۱۸ نفر دامداری، ۳۷ نفر کشاورزی و دامداری، ۸۱ نفر هم علاوه بر کشاورزی دارای شغل آزاد و ۴۴ نفر هم علاوه بر کشاورزی به شغل کارمندی نیز مشغول بوده‌اند.

جامعه آماری کشاورزان استان فارس است که طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، تعداد آنها ۱۰۹۶۳۷۸ نفر است. جهت تعیین اندازه نمونه از فرمول نمونه‌گیری کوکران (۱۹۷۷) استفاده شده است. اندازه نمونه ۳۸۴ نفر محاسبه گردید و برای اطمینان بیشتر تعداد ۴۰۰ نفر از کشاورزان مورد پرسش قرار گرفته‌اند. شیوه نمونه‌گیری، تصادفی است.

ابزار سنجش

ابزار سنجش این تحقیق پرسشنامه است. جهت سنجش میزان احساس امنیت کشاورزان از پرسشنامه‌ای استاندارد شده شامل ۲۵ گویه مربوط به اندازه‌گیری احساس امنیت اجتماعی استفاده شده است. برای مشخص شدن وضعیت منابع آب در دشت‌های مورد بررسی ۸ سوال مربوط به کم‌آبی طراحی شد. همچنان تعدادی سوال جمعیت‌شناختی مورد استفاده قرار گرفت.

تعیین اعتبار یا روایی تحقیق^۲

پرسشنامه استفاده شده مربوط به سنجش احساس امنیت از نوع استاندارد شده است که قبلاً در تحقیق زهرا طاهری در سال ۱۳۸۷، مورد استفاده قرار گرفته است [29]. همچنان سوالات مربوط به متغیر کم‌آبی با مشورت و تایید متخصصین رشته آب طراحی شده است. برای

جدول (۱) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت اجتماعی بر اساس سطح سواد

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
بی سواد	۴۲	۵۴,۱۱۹۰	۱۵,۲۹۷۳۸	۲,۲۲	۰,۰۶۶
ابتدایی	۶۹	۶۰,۵۰۷۲	۱۶,۲۴۷۷۴		
سیکل	۷۰	۶۰,۴۱۴۳	۱۵,۴۷۴۶۱		
دیپلم	۸۷	۵۶,۹۸۸۵	۱۶,۲۸۲۷۴		
بالاتر از دیپلم	۱۳۲	۵۵,۴۸۴۸	۱۵,۹۱۳۶۴		
کل	۴۰۰	۵۷,۳۹۷۵	۱۶,۰۱۲۰۴		

و سطح معنی‌داری $p = ۰,۰۶۶$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی، از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی وجود ندارد، لذا فرضیه، بین احساس امنیت اجتماعی و سطح تحصیلات رابطه وجود دارد، تایید نمی‌شود.

جدول شماره ۱ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی را بر حسب سطح سواد نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت اجتماعی مربوط به افراد دارای تحصیلات ابتدایی و کمترین آن مربوط به افراد بی سواد است. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۲,۲۲

جدول (۲) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت مالی بر اساس سطح سواد

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
بی سواد	۴۲	۹,۵۲۳۸	۴,۵۴۳۷۶	۲,۴۲	۰,۰۴۸
ابتدایی	۶۹	۱۲,۱۸۸۴	۵,۳۷۲۲۵		
سیکل	۷۰	۱۲,۰۰۰	۵,۰۰۷۲۴		
دیپلم	۸۷	۱۰,۹۸۸۵	۵,۰۲۴۱۵۹		

3 - Cronbach's Alpha

2 - Validity

بالتر از دیپلم	۱۳۲	۱۰,۷۷۲۷	۵,۰۲۱۴۷
کل	۴۰۰	۱۱,۱۴۷۵	۵,۱۸۸۲۶

جدول شماره ۲ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت مالی را بر حسب سطح سواد نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت مالی مربوط به افراد دارای تحصیلات ابتدایی و کمترین آن مربوط به افراد بی‌سواد است. تفاوت مالی وجود دارد.

مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۲,۴۲ و سطح معنی‌داری $p=0,048$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی، از نظر میزان احساس امنیت مالی وجود دارد.

جدول (۳) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت جانی بر اساس سطح سواد

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
بی سواد	۴۲	۱۶,۵۷۱۴	۴,۶۲۳۰۷	۱,۴۳	۰,۲۲۳
ابتدایی	۶۹	۱۷,۲۱۷۴	۶,۰۰۹۴۸		
سیکل	۷۰	۱۷,۹۵۷۱	۵,۴۹۶۸۷		
دیپلم	۸۷	۱۶,۴۵۹۸	۴,۴۳۲۴۵		
بالتر از دیپلم	۱۳۲	۱۹,۲۶۵۲	۵,۲۷۸۳۰		
کل	۴۰۰	۱۶,۸۰۰۰	۵,۲۲۹۵۷		

جدول شماره ۳ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جانی را بر حسب سطح سواد نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جانی مربوط به افراد دارای تحصیلات سیکل و کمترین آن مربوط به افراد دارای بالاتر از دیپلم است. تفاوت معنی‌داری $p=0,223$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی، از نظر میزان احساس امنیت جانی وجود ندارد.

مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۴۳ و سطح معنی‌داری $p=0,223$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی، از نظر میزان احساس امنیت جانی وجود ندارد.

جدول (۴) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت جمعی بر اساس سطح سواد

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
بی سواد	۴۲	۱۱,۷۸۵۷	۴,۹۶۱۰۰	۱,۲۵	۰,۲۹۰
ابتدایی	۶۹	۱۳,۶۶۶۷	۴,۳۶۷۸۹		
سیکل	۷۰	۱۳,۳۰۰۰	۴,۷۲۵۳۶		
دیپلم	۸۷	۱۲,۵۴۰۲	۵,۶۱۳۱۲		
بالتر از دیپلم	۱۳۲	۱۲,۵۶۰۶	۵,۰۹۴۹۱		
کل	۴۰۰	۱۲,۷۹۵۰	۵,۰۲۷۰۴		

جدول شماره ۴ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جمعی را بر حسب سطح سواد نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جمعی مربوط به افراد دارای تحصیلات ابتدایی و کمترین آن مربوط به افراد بی‌سواد است. تفاوت جمعی وجود ندارد.

مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۲۵ و سطح معنی‌داری $p=0,290$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی، از نظر میزان احساس امنیت جمعی وجود ندارد.

جدول (۵) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت فکری بر اساس سطح سواد

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
بی سواد	۴۲	۱۶,۲۳۸۱	۴,۲۸۱۶۱	۱,۷۱	۰,۱۴۷
ابتدایی	۶۹	۱۷,۴۳۴۸	۴,۸۰۹۵۴		
سیکل	۷۰	۱۷,۱۵۷۱	۴,۵۷۰۳۴		
دیپلم	۸۷	۱۷,۰۰۰۰	۴,۶۴۸۰۸		
بالتر از دیپلم	۱۳۲	۱۵,۸۸۶۴	۵,۰۴۷۳۳		
کل	۴۰۰	۱۶,۶۵۵۰	۴,۷۷۹۹۷		

تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۷۱، و سطح معنی‌داری $p=0,147$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلی، از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی وجود ندارد.

جدول شماره ۵ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت فکری را بر حسب سطح سواد نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت فکری مربوط به افراد دارای تحصیلات ابتدایی و کمترین آن مربوط به افراد بالاتراز دیپلم است.

جدول (۶) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت اجتماعی بر اساس شغل

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
کشاورز	۲۲۰	۵۴,۵۷۷۳	۱۷,۰۹۸۹۲	۷,۵۶	۰,۰۰۰
دامدار	۱۸	۷۰,۰۰۰۰	۱۱,۸۸۱۷۷		
دامدار-کشاورز	۳۷	۶۵,۵۱۳۵	۱۰,۱۲۸۶۸		
آزاد	۸۱	۵۷,۳۰۸۶	۱۴,۳۳۰۶۰		
کارمند	۴۴	۵۹,۶۸۱۸	۱۴,۰۳۴۴۶		
کل	۴۰۰	۵۷,۳۹۷۵	۱۶,۰۱۲۰۴		

معنی‌داری $p=0,000$ بیانگر این است که با ۹۹ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین نوع شغل، از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی وجود دارد، لذا فرضیه، بین احساس امنیت اجتماعی و شغل رابطه وجود دارد، تایید می‌شود.

جدول شماره ۶ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت اجتماعی مربوط به دامداران و کمترین آن مربوط به کسانی است که به کشاورزی اشتغال دارند. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۷,۵۶ و سطح

جدول (۷) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت مالی بر اساس شغل

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
کشاورز	۲۲۰	۱۰,۲۲۲۷	۵,۳۵۶۷۲	۷,۱۵	۰,۰۰۰
دامدار	۱۸	۱۵,۱۶۶۷	۳,۱۴۸۳۰		
دامدار-کشاورز	۳۷	۱۳,۵۹۴۶	۳,۵۷۸۱۷		
آزاد	۸۱	۱۱,۳۴۶۹	۴,۹۷۸۷۸		
کارمند	۴۴	۱۱,۸۸۶۴	۵,۱۰۰۰۰		
کل	۴۰۰	۱۱,۱۴۷۵	۵,۱۸۸۲۶		

شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۷,۱۵ و سطح معنی‌داری $p=0,000$ بیانگر این است که با ۹۹ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین نوع شغل، از نظر میزان احساس امنیت مالی وجود دارد.

جدول شماره ۷ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت مالی را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت مالی مربوط به دامداران و کمترین آن مربوط به کسانی است که به کشاورزی اشتغال دارند. تفاوت مشاهده

جدول (۸) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت جانی بر اساس شغل

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
کشاورز	۲۲۰	۱۵,۷۸۶۴	۵,۲۷۸۹۶	۱۰,۸۳	۰,۰۰۰
دامدار	۱۸	۲۲,۸۳۳۳	۴,۰۳۲۹۵		
دامدار-کشاورز	۳۷	۱۸,۹۱۸۹	۴,۵۲۳۸۸		
آزاد	۸۱	۱۶,۷۹۰۱	۴,۳۹۲۳۷		
کارمند	۴۴	۱۷,۶۳۶۴	۵,۲۲۵۵۷		
کل	۴۰۰	۱۶,۸۰۰۰	۵,۲۲۹۵۷		

کشاورزی اشتغال دارند. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱۰٫۸۳ و سطح معنی‌داری ۰٫۰۰۰، $p=$ بیانگر این است که با ۹۹ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین نوع شغل، از نظر میزان احساس امنیت جانی وجود دارد.

جدول شماره ۸ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جانی را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جانی مربوط به دامداران و کمترین آن مربوط به کسانی است که به شغل

جدول (۹) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت جمعی بر اساس شغل

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p val ue
کشاورز	۲۲۰	۱۲٫۳۰۴۵	۵٫۳۴۴۱۴	۲٫۰۵	۰٫۰۸۶
دامدار	۱۸	۱۴٫۶۶۶۷	۴٫۴۱۹۲۱		
دامدار-کشاورز	۳۷	۱۴٫۳۲۴۳	۳٫۱۸۸۹۹		
آزاد	۸۱	۱۲٫۸۸۸۹	۴٫۷۶۱۸۳		
کارمند	۴۴	۱۳٫۰۲۲۷	۵٫۰۸۲۹۸		
کل	۴۰۰	۱۲٫۷۹۵۰	۵٫۰۲۷۰۴		

جدول شماره ۹ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جمعی را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جمعی مربوط به دامداران و کمترین آن مربوط به کسانی است که به کشاورزی اشتغال دارند. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر

جدول شماره ۹ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جمعی را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جمعی مربوط به دامداران و کمترین آن مربوط به کسانی است که به کشاورزی اشتغال دارند. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر

جدول (۱۰) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت فکری بر اساس شغل

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p val ue
کشاورز	۲۲۰	۱۶٫۲۶۳۶	۵٫۲۸۹۲۲	۲٫۳۲	۰٫۰۵۶
دامدار	۱۸	۱۷٫۳۳۳۳	۳٫۸۹۵۷۰		
دامدار-کشاورز	۳۷	۱۸٫۶۷۵۷	۲٫۵۰۶۱۵		
آزاد	۸۱	۱۶٫۳۸۲۷	۴٫۴۸۷۶۷		
کارمند	۴۴	۱۷٫۱۳۶۴	۳٫۹۹۱۸۰		
کل	۴۰۰	۱۶٫۶۵۵۰	۴٫۷۷۹۹۷		

جدول شماره ۱۰ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت فکری را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت فکری مربوط به کسانی است که در کنار کشاورزان به دامداری نیز مشغول هستند و کمترین آن مربوط

به کسانی است که به کشاورزی اشتغال دارند. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۲٫۳۲ و سطح معنی‌داری ۰٫۰۵۶، $p=$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین نوع شغل، از نظر میزان احساس امنیت فکری وجود ندارد.

جدول (۱۱) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت اجتماعی بر اساس گروه سنی

سن	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p val ue
۳۰ سال و کمتر	۶۰	۵۶٫۸۵۰۰	۱۹٫۲۶۴۲۹	۱٫۵۶	۰٫۱۸۵
۳۱-۴۰	۱۱۳	۵۹٫۷۴۳۴	۱۴٫۹۵۶۳۵		
۴۱-۵۰	۱۰۳	۵۷٫۷۵۷۳	۱۵٫۷۶۹۴۶		
۵۱-۶۰	۷۰	۵۶٫۷۰۰۰	۱۳٫۸۴۲۱۲		
بالا تر از ۶۰ سال	۵۴	۵۳٫۳۱۴۸	۱۶٫۹۲۱۳۸		
کل	۴۰۰	۵۷٫۳۹۷۵	۱۶٫۰۱۲۰۴		

سطح معنی‌داری $p=0,185$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین گروه سنی، از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی وجود ندارد، لذا فرضیه، بین سن و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد، تایید نمی‌شود.

جدول شماره ۱۱ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی را بر حسب گروه سنی نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت اجتماعی مربوط به افراد ۴۰-۳۱ سال و کمترین آن مربوط به گروه سنی بالاتر از ۶۰ سال است. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۵۶ و

جدول (۱۲) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت مالی بر اساس گروه سنی

سن	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
۳۰ سال و کمتر	۶۰	۱۱,۵۵۰۰	۵,۸۱۱۸۱	۱,۷۵	۰,۱۳۸
۳۱-۴۰	۱۱۳	۱۱,۸۳۱۹	۵,۲۸۱۲۰		
۴۱-۵۰	۱۰۳	۱۰,۸۶۴۱	۵,۰۹۹۱۱		
۵۱-۶۰	۷۰	۱۱,۲۴۲۹	۳,۹۶۱۵۴		
بالاتر از ۶۰ سال	۵۴	۹,۶۸۵۲	۵,۶۶۶۲۷		
کل	۴۰۰	۱۱,۱۴۷۵	۵,۱۸۸۲۶		

$p=0,138$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین گروه سنی، از نظر میزان احساس امنیت مالی وجود ندارد.

جدول شماره ۱۲ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت مالی را بر حسب گروه سنی نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت مالی مربوط به افراد ۴۰-۳۱ سال و کمترین آن مربوط به گروه بالاتر از ۶۰ سال است. تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۷۵ و سطح معنی‌داری

جدول (۱۳) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت جانی بر اساس گروه سنی

سن	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
۳۰ سال و کمتر	۶۰	۱۷,۴۳۳۳	۵,۵۷۶۴۸	۱,۹۸	۰,۰۹۶
۳۱-۴۰	۱۱۳	۱۷,۴۲۴۸	۵,۰۲۸۱۴		
۴۱-۵۰	۱۰۳	۱۶,۸۵۴۴	۵,۲۱۱۹۹		
۵۱-۶۰	۷۰	۱۶,۳۸۵۷	۵,۳۰۸۷۱		
بالاتر از ۶۰ سال	۵۴	۱۵,۲۲۲۲	۴,۹۸۱۷۳		
کل	۴۰۰	۱۶,۸۰۰۰	۵,۲۲۹۵۷		

مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۹۸ و سطح معنی‌داری $p=0,096$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین گروه سنی، از نظر میزان احساس امنیت جانی وجود ندارد.

جدول شماره ۱۳ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جانی را بر حسب گروه سنی نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جانی مربوط به افراد زیر سی سال و کمترین آن مربوط به گروه سنی بالاتر از ۶۰ سال است. تفاوت

جدول (۱۴) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت جمعی بر اساس گروه سنی

سن	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p value
۳۰ سال و کمتر	۶۰	۱۲,۳۵۰۰	۵,۸۲۷۵۴	۱,۷۳	۰,۱۴۳
۳۱-۴۰	۱۱۳	۱۳,۵۷۵۲	۴,۵۶۰۷۱		
۴۱-۵۰	۱۰۳	۱۳,۱۰۶۸	۵,۰۱۵۴۹		
۵۱-۶۰	۷۰	۱۲,۳۱۴۳	۴,۶۵۴۸۸		
بالاتر از ۶۰ سال	۵۴	۱۱,۶۸۵۲	۵,۳۴۷۶۳		
کل	۴۰۰	۱۲,۷۹۵۰	۵,۰۲۷۰۴		

مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۷۳ و سطح معنی‌داری ۰,۱۴۳ $p=$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین گروه سنی، از نظر میزان احساس امنیت جمعی وجود ندارد.

جدول شماره ۱۴ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت جمعی را بر حسب گروه سنی نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت جمعی مربوط به افراد ۳۱-۴۰ سال و کمترین آن مربوط به گروه سنی بالاتر از ۶۰ سال است. تفاوت

جدول (۱۵) آزمون مقایسه میانگین احساس امنیت فکری بر اساس گروه سنی

سن	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	F	p val ue
۳۰ سال و کمتر	۶۰	۱۵,۵۱۶۷	۵,۵۶۷۷۴	۱,۰۳	۰,۳۹۲
۳۱-۴۰	۱۱۳	۱۶,۹۱۱۵	۴,۲۳۷۵۰		
۴۱-۵۰	۱۰۳	۱۶,۹۳۲۰	۴,۹۴۵۳۱		
۵۱-۶۰	۷۰	۱۶,۷۵۷۱	۴,۲۰۹۸۴		
بالاتر از ۶۰ سال	۵۴	۱۶,۷۲۲۲	۵,۲۵۷۲۲		
کل	۴۰۰	۱۶,۶۵۵۰	۴,۷۷۹۹۷		

مشاهده شده بین میانگین‌ها بر اساس آزمون F با مقدار ۱,۰۳ و سطح معنی‌داری ۰,۳۹۲ $p=$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین گروه سنی، از نظر میزان احساس امنیت فکری وجود ندارد.

جدول شماره ۱۵ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت فکری را بر حسب گروه سنی نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی از این است که بیشترین میانگین احساس امنیت فکری مربوط به افراد ۴۱-۵۰ سال و کمترین آن مربوط به گروه سنی کمتر از ۳۰ سال و کمتر است. تفاوت

جدول (۱۶) آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) بر حسب جنسیت پاسخگویان

متغیر وابسته	جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	T	p val ue
امنیت اجتماعی	مرد	۳۷۰	۵۷,۷۲۹۷	۱۵,۸۲۲۷۸	۱,۴۶	۰,۱۴۵
	زن	۳۰	۵۳,۳۰۰۰	۱۷,۹۷۵۳۷		
امنیت مالی	مرد	۳۷۰	۱۱,۱۷۰۳	۵,۱۹۲۳۱	۰,۳۱	۰,۷۵۸
	زن	۳۰	۱۰,۸۶۶۷	۵,۲۱۷۵۷		
امنیت جانی	مرد	۳۷۰	۱۶,۸۸۹۲	۵,۱۷۱۴۴	۰,۰۹	۰,۲۳۱
	زن	۳۰	۱۵,۷۰۰۰	۵,۸۸۴۸۱		
امنیت جمعی	مرد	۳۷۰	۱۲,۹۵۶۸	۴,۹۶۷۴۶	۰,۸۹	۰,۰۲۴
	زن	۳۰	۱۰,۸۰۰۰	۵,۴۱۰۰۸		
امنیت فکری	مرد	۳۷۰	۱۶,۷۱۳۵	۴,۷۱۴۵۱	۰,۸۶	۰,۳۹۱
	زن	۳۰	۱۵,۹۳۳۳	۵,۵۶۴۲۵		

جدول (۱۷) آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) بر حسب وضعیت تاهل پاسخگویان

متغیر وابسته	جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	T	p val ue
امنیت اجتماعی	مجرد	۶۷	۵۷,۸۹۵۵	۱۸,۶۶۵۴۲	۰,۲۵	۰,۸۰۶
	متاهل	۳۳۳	۵۷,۲۹۷۳	۱۵,۴۵۳۳۵		
امنیت مالی	مجرد	۶۷	۱۱,۴۴۷۸	۵,۹۷۵۴۱	۰,۰۵	۰,۶۴۵
	متاهل	۳۳۳	۱۱,۰۸۷۱	۵,۰۲۲۹۸		
امنیت جانی	مجرد	۶۷	۱۷,۵۰۷۵	۵,۶۸۷۲۳	۰,۱	۰,۲۲۵
	متاهل	۳۳۳	۱۶,۶۵۷۷	۵,۱۲۹۹۳		
امنیت جمعی	مجرد	۶۷	۱۲,۸۵۰۷	۵,۴۸۰۶۹	۰,۴۱	۰,۹۲۱
	متاهل	۳۳۳	۱۲,۷۸۳۸	۴,۹۳۹۵۲		
امنیت فکری	مجرد	۶۷	۱۶,۰۸۹۶	۵,۷۰۴۱۵	۰,۰۰۱	۰,۳۶۲
	متاهل	۳۳۳	۱۶,۷۶۸۸	۴,۵۷۳۱۰		

جدول ۱۷ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل آنها را نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی است که میانگین احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن در بین افراد مجرد بیشتر از مقدار آن برای افراد متاهل شده است. تفاوت مشاهده شده بین میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) در بین افراد مجرد و متاهل بر اساس نتایج آزمون T و سطح معنی‌داری بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین افراد مجرد و متاهل از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) وجود ندارد، لذا فرضیه فوق تایید نمی‌شود.

جدول ۱۶ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) پاسخگویان بر حسب جنسیت آنها را نشان می‌دهد. میزان میانگین‌ها حاکی است که میانگین احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن در بین مردان بیشتر از مقدار آن برای زنان شده است. تفاوت مشاهده شده بین میانگین بعد احساس امنیت جمعی مردان و زنان بر اساس آزمون T با مقدار ۰.۸۹ و سطح معنی‌داری $p=0,024$ بیانگر این است که با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین مردان و زنان از نظر میزان احساس امنیت جمعی وجود دارد. نتایج معنی‌داری سایر ابعاد (امنیت مالی، امنیت جانی و امنیت فکری) و همچنین امنیت اجتماعی حاکی از عدم تفاوت بین مردان و زنان است.

جدول (۱۸) آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) بر حسب وضعیت آب منطقه

متغیر وابسته	جنسیت	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	T	p val ue
امنیت اجتماعی	فهلیان	۲۰۰	۶۵.۸۸۰۰	۱۰.۵۹۷۰۳	۱۲,۵	۰,۰۰۰
	خرامه	۲۰۰	۴۸.۹۱۵۰	۱۶.۰۳۵۳۸		
امنیت مالی	فهلیان	۲۰۰	۱۲.۹۷۰۰	۴.۵۷۶۴۴	۷,۵	۰,۰۰۰
	خرامه	۲۰۰	۹.۳۲۵۰	۵.۱۳۳۳۴		
امنیت جانی	فهلیان	۲۰۰	۱۸.۸۲۰۰	۴.۷۰۴۰۷	۸,۴	۰,۰۰۰
	خرامه	۲۰۰	۱۴.۷۸۰۰	۴.۹۵۰۱۶		
امنیت جمعی	فهلیان	۲۰۰	۱۵.۲۵۵۰	۳.۱۲۲۲۹	۱۱,۲	۰,۰۰۰
	خرامه	۲۰۰	۱۰.۳۳۵۰	۵.۳۶۲۵۱		
امنیت فکری	فهلیان	۲۰۰	۱۸.۸۳۵۰	۲.۹۹۰۴۰	۱۰,۲	۰,۰۰۰
	خرامه	۲۰۰	۱۴.۴۷۵۰	۵.۲۲۶۴۷		

جدول ۱۸ نتایج بررسی تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) پاسخگویان بر حسب محل سکونت آنها را نشان می‌دهد. دشت فهلیان به عنوان یک دشت پرآب و دشت خرامه به عنوان دشت کم‌آب انتخاب شده‌اند. میزان میانگین‌ها حاکی است که میانگین احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن در بین ساکنان فهلیان بیشتر از مقدار آن برای ساکنان خرامه شده است. تفاوت مشاهده شده بین میانگین

احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) در بین این دو گروه بر اساس نتایج آزمون T و سطح معنی‌داری بیانگر این است که با ۹۹ درصد اطمینان، تفاوت معنی‌داری بین آنها از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) وجود دارد، لذا فرضیه فوق تایید می‌شود. به نظر می‌رسد احساس کم‌آبی بر احساس امنیت موثر است.

راهنمای متغیرهای موجود در مدل

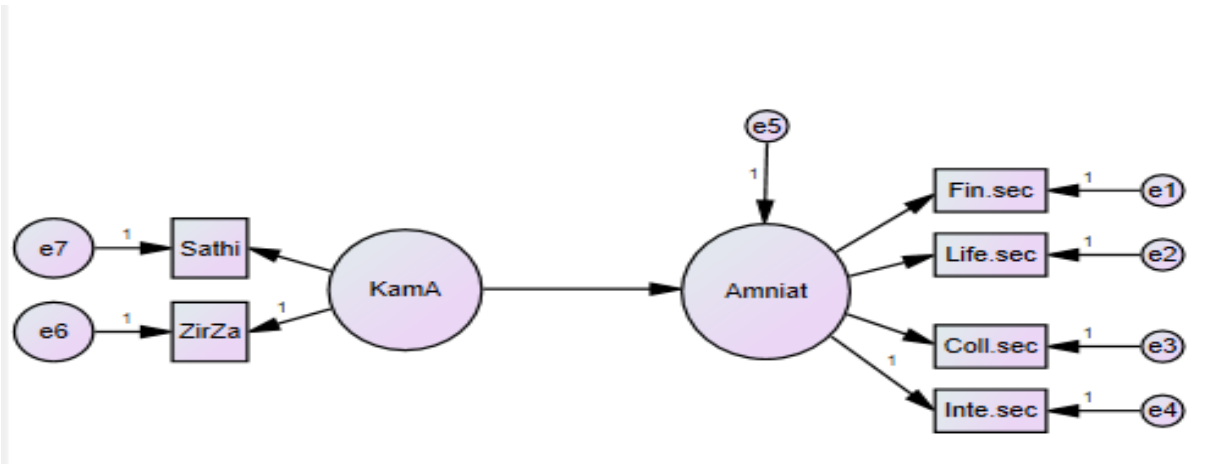
نام متغیر	نام انگلیسی در مدل
ZirZa	کم‌آبی منابع زیرزمینی
Sathi	کم‌آبی منابع سطحی
Fin.sec	احساس امنیت اقتصادی
Life.sec	احساس امنیت جانی
Coll.sec	احساس امنیت جمعی
Inte.sec	احساس امنیت فکری
Amniat	احساس امنیت اجتماعی
KamA	احساس کم‌آبی

تحلیل مدل معادله ساختاری

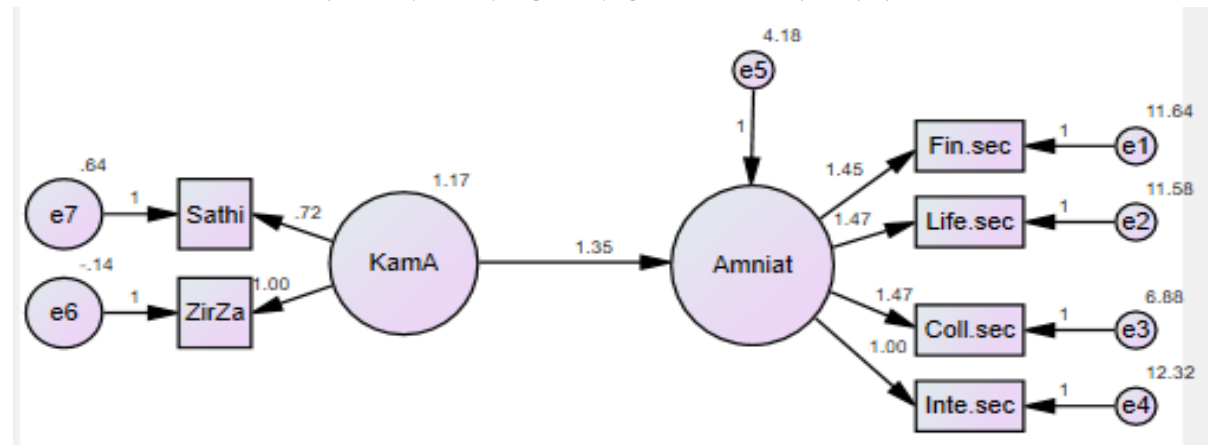
به منظور آگاهی دقیق‌تر از ماهیت رابطه احساس کم‌آبی و احساس امنیت اجتماعی، از نرم افزار آموس به منظور مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شده است. در این پژوهش بر اساس مطالعات پیشین و همچنین تجربه میدانی پژوهشگر در حوزه آب، مدلی طراحی شده و در این بخش به آزمون گذاشته شده است. مدل‌سازی از نظر مارش، در کار استنباط علی بین محقق و تجربه‌گرایی لگام‌گرفته حایل می‌شود، زیرا محقق را به نظریه‌پردازی روشن و دقیق وا می‌دارد [30]. بدین

منظور از تکنیک مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شده است، زیرا این تکنیک یکی از قدرتمندترین روش‌های نیل به تحلیلی جامع‌تر از داده‌های پژوهشی است که پژوهشگران امروزه به طور گسترده‌ای از آن بهره می‌گیرند. مدل علی حاصل از تحقیق در یک دیاگرام مسیر به نمایش درمی‌آید. دیاگرام مسیر برای بیان تصویری روابط بین متغیرهای مورد نظر در تحلیل مسیر بکار می‌رود [31]. نمودار تحلیل تأثیرات علی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته در تحقیق حاضر، مطابق نمودار زیر است.

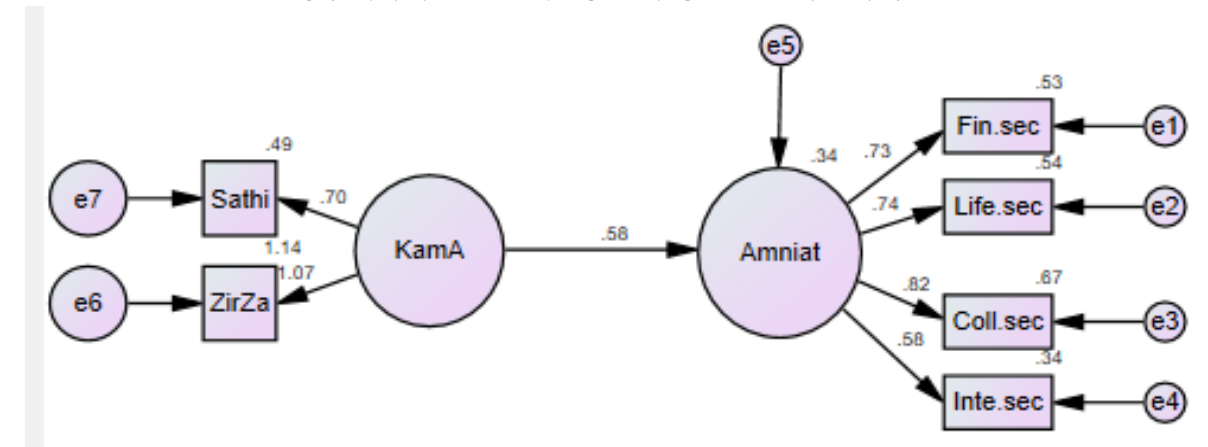
نمودار شماره ۲ مدل عملیاتی پژوهش

نمودار شماره ۳ مدل عملیاتی بر اساس ضرایب غیر استاندارد

نمودار شماره ۴ مدل علی بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی

جدول شماره ۱۹، شاخص‌های مختلف برای برازش مدل را نشان می‌دهد. نتایج شاخص‌های نیکویی برازش مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان می‌دهد که مقدار مجذور خی (χ^2) برابر با ۱۴۵٫۳ با درجه آزادی ۸ و سطح معنی‌داری $p < 0/001$ به دست آمده است. مقادیر سایر شاخص‌های برازندگی، شامل شاخص برازش هنجاری ($NFI = 0/857$)؛ شاخص برازش نسبی ($RFI = 0/827$)؛ شاخص برازش افزایشی ($IFI = 0/863$)؛ شاخص برازش توکر-لوییس ($TLI = 0/742$)؛ و شاخص برازش تطبیقی ($CFI = 0/862$) حاکی از عدم برازش مدل دارد. با رجوع به پیشنهاد‌های اصلاح مدل، شاخص‌های برازش مجدداً محاسبه شدند و نتایج در ستون مربوطه گزارش شده است. همچنان که مشاهده می‌شود، نتایج حاصل از برازش مدل اصلاح شده، قابل قبول است. به‌طور کلی، با توجه به شاخص‌های به دست آمده می‌توان گفت که مدل اصلاح‌شده با داده‌ها برازش قابل قبولی دارد و مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول شماره ۱۹ شاخص‌های نیکویی برازش مدل

پژوهش			
شاخص‌های نیکویی برازش	مقدار مطلوب	مدل اصلی	مدل اصلاح‌شده
χ^2	Nil	۱۴۵٫۳	۲۲٫۷
Df	≥ 0	۸	۵
P	≥ 0.05	۰٫۰۰۰	۰٫۰۰۰
CMIN/DF	$2 \leq \leq 3$	۱۸٫۱	۴٫۵
IFI	≥ 0.90	۰٫۸۶۳	۰٫۹۸۲
NFI	≥ 0.90	۰٫۸۵۷	۰٫۹۷۸
CFI	≥ 0.90	۰٫۸۶۲	۰٫۹۸۲
TLI	≥ 0.90	۰٫۷۴۲	۰٫۹۴۷
RFI	≥ 0.90	۰٫۸۲۷	۰٫۹۳۳

نمودار شماره ۳، مدل تخمینی را نشان می‌دهد. در این مدل واریانس متغیرهای مستقل، وزن رگرسیونی متغیرهای بیرونی با متغیر درونی، و خطای متغیر درونی گزارش شده است.

نمودار شماره ۴ مدل علی پژوهش بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج حاصل مشاهده می‌شود رابطه ساختاری بین سازه احساس کم‌آبی و احساس امنیت اجتماعی در سطح قوی و مستقیم (۰٫۵۸) است.

شاخص‌های نیکویی برازش

به منظور تصمیم‌گیری در باب قابلیت اتکا به نتایج تحلیل و تصمیم‌پذیری مدل؛ از برخی شاخص‌ها بهره گرفته می‌شود. در صورتی که معیار برآورده نشود، باید ضمن مراجعه به شاخص‌های اصلاح مدل و همچنین زمینه‌تئوریک، بهترین شیوه اصلاح مدل را ارایه کرد. لازم به یادآوری است در واقع معمولاً تمامی شاخص‌ها برای یک مدل برازش نمی‌شوند و اگر تعداد قابل توجهی از آنها برازش یافتند به یافته‌های مدل توجه می‌شود. در نرم‌افزار آموس، پنج شاخص بر مبنای مقایسه کای اسکور مدل مشاهده شده با کای اسکور مدل مبنای گزارش می‌شود که همگی آن شاخص‌ها بین صفر تا یک قرار دارند و هر چه مقدار آنها به یک نزدیک‌تر باشد حاکی از قابل قبول‌تر بودن مدل تلقی می‌شود. در حالی که مقادیر بین ۰٫۹۰ تا ۰٫۹۵ به عنوان قابل قبول بودن مدل تفسیر می‌شود، مقادیر بالاتر از ۰٫۹۵ به عنوان برازش بسیار خوب داده‌ها به مدل تفسیر می‌شود. مقادیر پایین‌تر از ۰٫۹۰ بیانگر نیاز مدل به اصلاح است و هر چه به مقدار صفر نزدیک شویم به عنوان غیرقابل قبول بودن مدل تفسیر می‌شود [32].

برخی شاخص‌های برازش که در آموس گزارش می‌شوند شامل موارد زیر است:

شاخص برازش هنجاری (NFI)

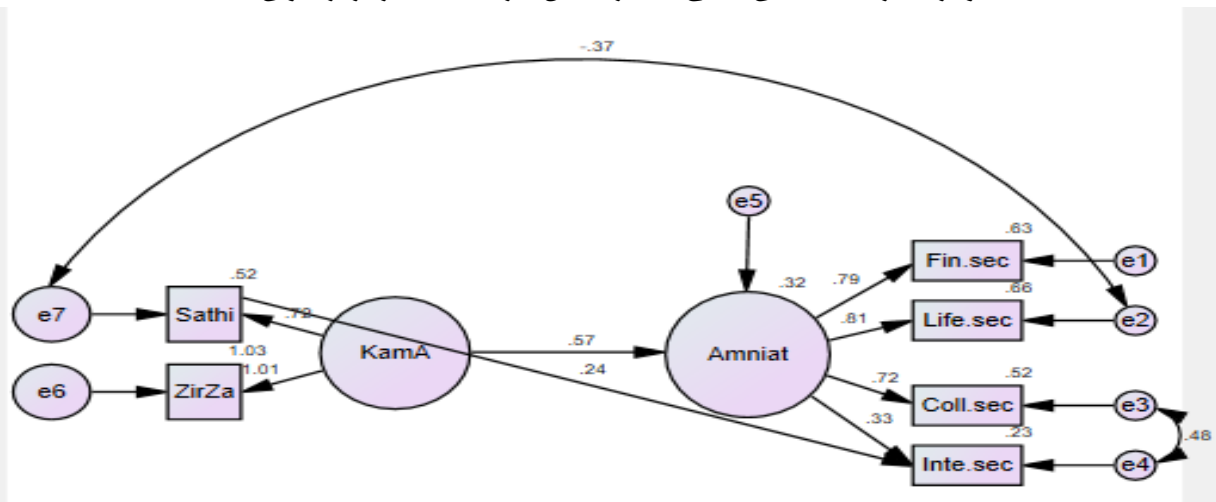
شاخص برازش نسبی (RFI)

شاخص برازش افزایشی (IFI)

شاخص برازش توکر-لوییس (TLI)

شاخص برازش تطبیقی (CFI)

نمودار شماره ۵ مدل علی اصلاح‌شده بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی

امنیت فکری دارد. پس از اعمال این روابط در مدل، ضرایب رگرسیونی و اثرات محاسبه گردیدند که در جداول بعدی ارائه می‌شوند.

نمودار شماره ۵ مدل علی پژوهش را پس از اعمال اصلاحات پیشنهادی نرم‌افزار بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی نشان می‌دهد. بر اساس پیشنهاد نرم‌افزار، بین عوامل بیرونی موثر بر احساس امنیت جمعی و احساس امنیت فکری و همچنین عوامل بیرونی موثر بر احساس کمبود آب‌های سطحی با احساس امنیت جانی رابطه کواریانس برقرار است. از طرف دیگر، احساس کمبود آب‌های سطحی اثر مستقیمی بر احساس

جدول شماره ۲۰ ضرایب رگرسیونی مدل

p value	شاخص‌ها			متغیرها	
	ضریب استاندارد	خطای استاندارد	تخمین غیر استاندارد	درونی	بیرونی
***	۰.۷۲۲	۰.۰۸	۰.۷۶۸	کم‌آبی منابع سطحی	احساس کم‌آبی
***	۰.۵۶۸	۰.۱۶۶	۰.۷۸۱	احساس امنیت اجتماعی	احساس کم‌آبی
۰.۱۰۳	۱.۰۱۵		۱	کم‌آبی منابع زیرزمینی	احساس کم‌آبی
***	۰.۷۹۲	۰.۵۰۱	۲.۷۹۲	احساس امنیت مالی	احساس امنیت اجتماعی
۰.۰۰۹	۰.۸۱۱	۰.۵۱۵	۲.۸۷۹	احساس امنیت جانی	احساس امنیت اجتماعی
	۰.۷۲۴	۰.۳۶۱	۲.۳۲۳	احساس امنیت جمعی	احساس امنیت اجتماعی
***	۰.۳۳۲		۱	احساس امنیت فکری	احساس امنیت اجتماعی
***	۰.۲۳۹	۰.۱۸۱	۰.۹۳۲	احساس امنیت فکری	کم‌آبی منابع سطحی

جدول شماره ۲۱ اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل

اثر کل		اثر غیر مستقیم			اثر مستقیم			
احساس کم‌آبی منابع سطحی	احساس امنیت اجتماعی	احساس کم‌آبی	احساس امنیت اجتماعی	احساس کم‌آبی	احساس کم‌آبی منابع سطحی	احساس امنیت اجتماعی	احساس کم‌آبی	
۰	۰	۰.۵۶۸	۰	۰	۰	۰	۰.۵۶۸	اح. امن. اجتماعی
۰	۰	۰.۷۲۲	۰	۰	۰	۰	۰.۷۲۲	کم‌آبی منابع سطحی
۰.۲۳۹	۰.۳۳۲	۰.۳۶۱	۰	۰	۰.۲۳۹	۰.۳۳۲	۰	اح. امن. فکری
۰	۰.۷۲۴	۰.۴۱۱	۰	۰	۰.۴۱۱	۰.۷۲۴	۰	اح. امن. جمعی
۰	۰.۸۱۱	۰.۴۶۱	۰	۰	۰.۴۶۱	۰.۸۱۱	۰	اح. امن. جانی
۰	۰.۷۹۲	۰.۴۵	۰	۰	۰.۴۵	۰.۷۹۲	۰	اح. امن. مالی
۰	۰	۱.۰۱۵	۰	۰	۰	۰	۱.۰۱۵	کم‌آبی منابع زیرزمینی

امنیت اجتماعی حاکی از آن است که ۳۲٫۲ درصد از تغییرات آن توسط مدل تبیین شده است.

جدول شماره ۲۰ ضرایب روابط مدل و معنی داری آنها را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج حاصل، تمامی روابط در سطح ۹۹ درصد معنی دار شده است.

بررسی تفاوت ابعاد احساس امنیت در دو منطقه فهلپیان (پرباب) و خرامه (کم‌آب)

به منظور سنجش تاثیر کم‌آبی در تغییرات احساس امنیت، دو دشت فهلپیان و خرامه برای مقایسه انتخاب شدند. دشت فهلپیان به لحاظ منابع بارشی و همچنین منابع زیرزمینی در شرایط مناسبی است، در حالی که دشت خرامه وارد فاز بحرانی شده است و بسیاری از منابع آب زیرزمینی خشک شده‌اند. با توجه به ماهیت چند بعدی احساس امنیت و همچنین نقش تجربه‌ی واقعی از تغییرات منابع آبی، از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری یک طرفه بین گروهی استفاده شده است. چهار متغیر

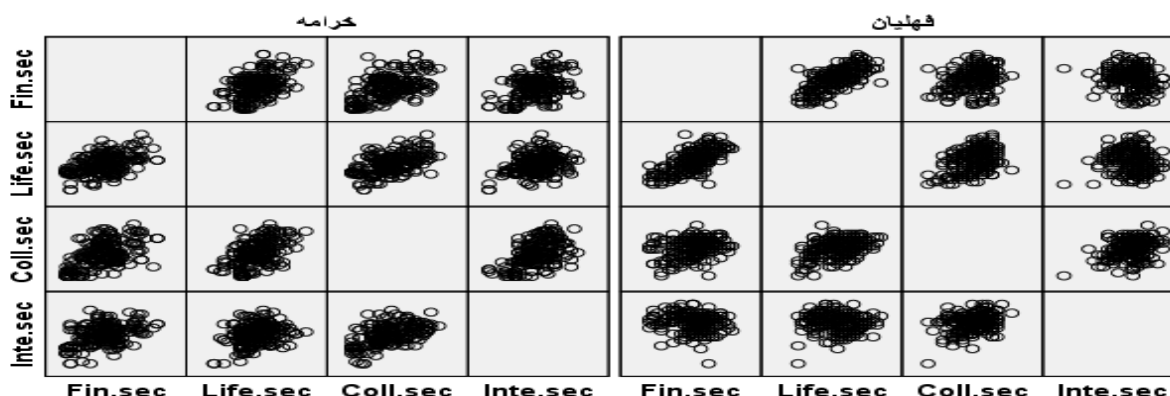
بررسی اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل

بر اساس داده‌های جدول شماره ۲۱ پس از محاسبه اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیر مستقل بر احساس امنیت اجتماعی، اثر کل متغیرهای بیرونی نسبت به متغیرهای درونی در جدول گزارش شده است. اثرات کل عوامل موثر بر بازار اشتغال برابر با ۰٫۱۹۸ شده است. نتایج تاثیر مستقیم و غیر مستقیم هر کدام از ابعاد سازه‌های اصلی در جدول گزارش شده است. محاسبه میزان تاثیر احساس کم‌آبی بر متغیر احساس

که از مقدار ارزش بحرانی ۱۸,۴۷ کمتر است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت مفروضه فقدان داده پرت برآورده شده و از این مفروضه تخطی صورت نگرفته است. جهت سنجش خطی بودن روابط بین متغیرهای وابسته، از ترسیم ماتریس نمودار پراکنش بین هر جفت از متغیرها استفاده شده است. نتایج نمودار شماره ۶ شواهد آشکاری از وجود رابطه غیرخطی نشان نمی‌دهد. بنابراین مفروضه خطی برآورده شده است.

وابسته در این آزمون عبارتند از احساس امنیت اقتصادی؛ احساس امنیت جانی؛ احساس امنیت جمعی؛ و احساس امنیت فکری. بکارگیری این آزمون مستلزم اطمینان از عدم تخطی از مفروضه‌های پیشینی برای آن است. بر اساس نتایج توصیفی، هر گروه شامل ۲۰۰ مورد است بنابراین مفروضه حداقل اندازه نمونه برآورده شده است. به منظور اطمینان از نرمال بودن توزیع و همچنین عدم وجود داده‌های پرت از فاصله‌های ماهالانویس استفاده شده است. نتایج به دست آمده از تحلیل نشان می‌دهد حداکثر مقدار محاسبه شده برابر با ۱۷,۸ است

نمودار ۶ ماتریس نمودار پراکنش بین هر جفت از متغیرهای وابسته

بالاتر از ۰,۸ نیستند و می‌توان نتیجه گرفت مفروضه عدم هم‌چندخطی بین متغیرهای وابسته برآورده شده است.

به منظور سنجش مفروضه عدم هم‌چندخطی بین متغیرهای وابسته از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصل در جدول شماره ۲۲ مشاهده می‌شود که هیچ کدام از ضرایب همبستگی

جدول ۲۲ همبستگی بین متغیرهای وابسته

	اح. ام. مالی	اح. ام. جانی	اح. ام. جمعی	اح. ام. فکری
اح. ام. مالی	Pearson Correlation ۱	۰,۶۳۳**	۰,۵۲۹**	۰,۳۴۷**
	Sig. (2-tailed)	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
	N	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰
اح. ام. جانی	Pearson Correlation	۰,۶۳۳**	۰,۵۷۵**	۰,۳۱۹**
	Sig. (2-tailed)	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
	N	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰
اح. ام. جمعی	Pearson Correlation	۰,۵۲۹**	۰,۵۷۵**	۰,۵۹۶**
	Sig. (2-tailed)	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
	N	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰
اح. ام. فکری	Pearson Correlation	۰,۳۴۷**	۰,۳۱۹**	۰,۵۹۶**
	Sig. (2-tailed)	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
	N	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰

یک‌طرفه بین گروهی (MANOVA) استفاده شده است. نتایج تأثیر منطقه سکونت بر ابعاد احساس امنیت در جداول زیر (شماره ۲۳) گزارش شده است.

با توجه به تفاوت میزان بارش و همچنین منابع زیرزمینی در دو دشت فهلیان و خرامه، علاوه بر پرسش درباره احساس افراد از کم‌آبی، به مقایسه ساکنان دو منطقه از لحاظ احساس امنیت پرداخته شده است. با توجه به اینکه ابعاد احساس امنیت اجتماعی چه چهار مورد است، به منظور سنجش این فرضیه، از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری

مجدور اتای تفکیکی	سطح معنی داری	درجه آزادی خطا	درجه آزادی فرضیه	F	ارزش	اثر
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۳۹۵.۰۰۰	۴.۰۰۰	۴۲.۷۴۱ ^a	۰.۳۰۲	Pillai's Trace
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۳۹۵.۰۰۰	۴.۰۰۰	۴۲.۷۴۱ ^a	۰.۶۹۸	Wilks' Lambda
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۳۹۵.۰۰۰	۴.۰۰۰	۴۲.۷۴۱ ^a	۰.۴۳۳	Hotelling's Trace
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۳۹۵.۰۰۰	۴.۰۰۰	۴۲.۷۴۱ ^a	۰.۴۳۳	Roy's Largest Root

نتایج جدول شماره ۲۳ نشان می‌دهد از نظر آماری تفاوت معنی داری بین ساکنان دشت فهلیان و دشت خرامه در متغیرهای وابسته ترکیب یافته وجود دارد. مقدار مجدور اتای تفکیکی (۰,۳۰۲) نشان

می‌دهد دشت محل سکونت، بیش از ۳۰ درصد تغییرات احساس امنیت را تبیین کرده است.

جدول ۲۴ نتایج آزمون‌های بین گروهی تفکیکی

مجدور اتای جزئی	p	F	درجه آزادی	متغیر وابسته	اثر
۰.۱۲۴	۰.۰۰۰	۵۶.۱۸۴	۱	اح. ام. مالی	دشت ۱
۰.۱۵۰	۰.۰۰۰	۷۰.۰۰۱	۱	اح. ام. جانی	دشت ۱
۰.۲۴۰	۰.۰۰۰	۱۲۵.۷۳۰	۱	اح. ام. جمعی	فهلیان
۰.۲۰۹	۰.۰۰۰	۱۰۴.۸۵۶	۱	اح. ام. فکری	فهلیان

a. R Squared = .124 (Adjusted R Squared = .122)
 b. R Squared = .150 (Adjusted R Squared = .147)
 c. R Squared = .240 (Adjusted R Squared = .238)
 d. R Squared = .209 (Adjusted R Squared = .207)

با توجه به معنی داری آزمون ترکیبی چند متغیره، با در نظر گرفتن نتایج جداگانه تاثیر متغیر مستقل بر متغیرهای وابسته، مشاهده می‌شود پس از اعمال سطح آلفای تعدیل شده بن فرونی (۰,۰۱۲) تمامی روابط معنی دار است. بر این اساس می‌توان گفت از لحاظ احساس امنیت در تمامی ابعاد تفاوت معنی داری بین ساکنان دو دشت وجود دارد. رجوع به مقادیر میانگین نیز نشان می‌دهد احساس امنیت در بین ساکنان دشت فهلیان بالاتر از ساکنان دشت خرامه است.

از طرفی، نتایج مدل علی پژوهش بر اساس ضرایب استاندارد رگرسیونی نشان می‌دهد رابطه ساختاری بین سازه احساس کم‌آبی و احساس امنیت اجتماعی در سطح قوی و مستقیم (۰,۵۸) وجود دارد.

نتایج شاخص‌های نیکویی برازش مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان می‌دهد که مقدار مجدور خی (X²) برابر با ۱۴۵,۳ با درجه آزادی ۸ و سطح معنی داری $p < ۰/۰۰۰$ به دست آمده است. مقادیر سایر شاخص‌های برازندگی، شامل شاخص برازش هنجاری (NFI = ۰/۸۵۷)؛ شاخص برازش نسبی (RFI = ۰/۸۲۷)؛ شاخص برازش افزایشی (IFI = ۰/۸۶۳)؛ شاخص برازش توکر-لوییس (CFI = ۰/۷۴۲)؛ و شاخص برازش تطبیقی (TLI = ۰/۸۶۲) حاکی از عدم برازش مدل دارد. با رجوع به پیشنهادها اصلاح مدل، شاخص‌های برازش مجددا محاسبه شدند و مقدار مجدور خی (X²) برابر با ۲۲,۷ با درجه آزادی ۵ و سطح معنی داری $p < ۰/۰۰۰$ به دست آمده است. مقادیر سایر شاخص‌های برازندگی بر اساس اصلاح مدل، شامل شاخص برازش هنجاری (NFI = ۰/۹۷۸)؛ شاخص برازش نسبی (RFI = ۰/۹۳۳)؛ شاخص برازش افزایشی (IFI = ۰/۹۸۲)؛ شاخص برازش توکر-لوییس (CFI = ۰/۹۴۷)؛ و شاخص برازش تطبیقی (TLI = ۰/۹۸۲) است که مشاهده می‌شود، نتایج حاصل از برازش مدل اصلاح شده، قابل قبول است. به طور کلی، با توجه به شاخص‌های به دست آمده می‌توان

نتیجه گیری

در این پژوهش دو دشت کاملا متفاوت از نظر وضعیت منابع آب مورد مقایسه قرار گرفته اند. طبق آمارهای شرکت آب منطقه ای فارس بارندگی در دو دشت مورد مطالعه در سال آبی جاری (۱۳۹۹-۱۴۰۰) برای دشت خرامه ۱۶۱ میلیمتر و دشت فهلیان ۴۵۲ میلیمتر اعلام شده است. نتایج بدست آمده در این تحقیق نشان می‌دهد که کم‌آبی تاثیر مستقیم بر احساس امنیت کشاورزان دارد بطوری که بر مبنای یافته‌ها میانگین احساس امنیت اجتماعی و ابعاد آن در بین کشاورزان دشت فهلیان که دارای وضعیت منابع آبی بهتری است بیشتر از مقدار آن برای کشاورزان خرامه که از وضعیت منابع آبی ضعیفی برخوردار است می‌باشد، تفاوت معنی داری بین احساس امنیت کشاورزان دو دشت از نظر میزان احساس امنیت اجتماعی (و ابعاد آن) وجود دارد، لذا کم‌آبی بر احساس امنیت اجتماعی در ابعاد مالی، جانی، فکری و جمعی موثر است.

گفت که مدل اصلاح‌شده با داده‌ها برازش قابل قبولی دارد و مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر اساس پیشنهاد نرم‌افزار، بین عوامل بیرونی موثر بر احساس امنیت جمعی و احساس امنیت فکری و همچنین عوامل بیرونی موثر بر احساس کمبود آب‌های سطحی با احساس امنیت جانی رابطه کواریانس برقرار است. از طرف دیگر، احساس کمبود آب‌های سطحی اثر مستقیمی بر احساس امنیت فکری دارد. تمامی روابط در سطح ۹۹ درصد معنادار شده است. با توجه به ماهیت چند بعدی احساس امنیت، از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری یک طرفه بین گروهی استفاده شده است. چهار متغیر وابسته در این آزمون عبارتند از احساس امنیت اقتصادی؛ احساس امنیت جانی؛ احساس امنیت جمعی؛ و احساس امنیت فکری. بکارگیری این آزمون مستلزم اطمینان از عدم تخطی از مفروضه‌های پیشینی برای آن است. بر اساس نتایج توصیفی، هر گروه شامل ۲۰۰ مورد است بنابراین مفروضه حداقل اندازه نمونه برآورده شده است. به منظور اطمینان از نرمال بودن توزیع و همچنین عدم وجود داده‌های پرت از فاصله‌های ماحالانویس استفاده شده است. نتایج به دست آمده از تحلیل نشان می‌دهد حداکثر مقدار محاسبه شده برابر با ۱۷٫۸ است که از مقدار ارزش بحرانی ۱۸٫۴۷ کمتر است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت مفروضه فقدان داده پرت برآورده شده و از این مفروضه تخطی صورت نگرفته است. جهت سنجش خطی بودن روابط بین متغیرهای وابسته، از ترسیم ماتریس نمودار پراکنش بین هر جفت از متغیرها استفاده شده است. نتایج شواهد آشکاری از وجود رابطه غیرخطی نشان نمی‌دهد. بنابراین مفروضه خطی برآورده شده است. به منظور سنجش مفروضه عدم هم‌چندخطی بین متغیرهای وابسته از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصل مشاهده می‌شود که هیچ کدام از ضرایب همبستگی بالاتر از ۰٫۸ نیستند و می‌توان نتیجه گرفت مفروضه عدم هم‌چندخطی بین متغیرهای وابسته برآورده شده است.

افزون بر این، به خاطر تفاوت میزان بارش و همچنین منابع زیرزمینی در دو دشت فهلیان و خرامه، به مقایسه احساس امنیت اجتماعی کشاورزان این دو منطقه پرداخته شده است. با توجه به ابعاد چهارگانه احساس امنیت اجتماعی، به منظور سنجش این فرضیه، از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری یک‌طرفه بین گروهی (MANOVA) استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد از نظر آماری تفاوت معنی‌داری بین ساکنان دشت فهلیان و دشت خرامه در متغیرهای وابسته ترکیب‌یافته وجود دارد. مقدار مجذور اتای تفکیکی (۰٫۳۰۲) نشان می‌دهد دشت محل سکونت، بیش از ۳۰ درصد تغییرات احساس امنیت را تبیین کرده است. با توجه به معنی‌داری آزمون ترکیبی چند متغیره، با در نظر گرفتن نتایج جداگانه تأثیر متغیر مستقل بر متغیرهای وابسته، مشاهده می‌شود پس از اعمال سطح آلفای تعدیل‌شده بن فرونی

(۰٫۰۱۲) تمامی روابط معنی‌دار است. بر این اساس می‌توان گفت از لحاظ احساس امنیت در تمامی ابعاد تفاوت معنی‌داری بین ساکنان دو دشت وجود دارد. رجوع به مقادیر میانگین نیز نشان می‌دهد احساس امنیت در بین ساکنان دشت فهلیان بالاتر از ساکنان دشت خرامه است. بنابراین کاهش منابع آبی منجر به کاهش احساس امنیت می‌شود و در نهایت پایین آمدن سطح احساس امنیت، که یک مقوله ذهنی است، سطح امنیت در یک جامعه را با خطر مواجه کند و این نتیجه با نتایج تحقیق مرادیان، حیدری، آذرافروز، طالبی و صیاد (1399) که پیش بینی می‌کنند در آینده ای نه چندان دور تنش‌ها، تهدیدها و درگیری‌ها بر سر مسأله آب بیشتر خواهد شد همسویی دارد. همچنان نتایج پژوهش پیش رو با نتایج تحقیق عبدی که پدیده بحران آب و فرونی نقش آب در ایجاد چالش‌های امنیتی را محتمل می‌داند و نیز پژوهش نمازی شیشوان، ساعی، ملک محمدی و زیباکلام مفرد (1397) که معتقدند پیامدهای بحران آب می‌تواند مسائل و مشکلاتی را در ابعاد امنیتی موجب می‌شود مطابقت دارد.

پیشنهادات

- ۱- برای جلوگیری از کاهش امنیت ناشی از بحران کم آبی پیشنهادات زیر براساس یافته‌های این پژوهش ارائه می‌گردد:
- ۱- اجرای برنامه‌های آبیاری نوین جهت کاهش مصرف منابع آب با کمک مالی بلاعوض و یا بخشی از کمک‌ها بلاعوض و بخشی از آن از طریق تسهیلات با بهره کم، توسط دولت به کشاورزان.
- ۲- کتتر برداشت از منابع آب به وسیله نهادهای مسئول بطوری که برداشت‌ها با آب تجدید شونده هماهنگ باشد.
- ۳- جلوگیری از حفر چاه‌های غیر مجاز و پر و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیر مجاز حفر شده.
- ۴- مدیریت سطح زیر کشت محصولات کشاورزی و هماهنگی کاشت با وضعیت منابع آب.
- ۵- پرداخت حق نکاشت به کشاورزان در سال‌های خشکسالی به ازای کشت نکردن زمین.
- ۶- جلوگیری از کاشت محصولات با مصرف آب بالا و جایگزین کردن محصولات کم آب بر به جای آن‌ها.
- ۷- جبران خسارت ناشی از خشکسالی و کم آبی به کشاورزان و دامداران برای جلوگیری از کاهش درآمد آنها در زمان‌هایی که بحران آب و به دنبال آن کاهش امنیت جدی است.
- ۸- بیمه اجباری محصولات کشاورزی و دامی بصورت رایگان توسط دولت که می‌تواند در زمان‌های بحران به کمک کشاورزان رسیده و از ایجاد نا امنی جلوگیری نماید.
- ۹- خرید تضمینی تمامی محصولات کشاورزان و دامداران توسط دولت.
- ۱۰- پرداخت تسهیلات با سود پایین به کشاورزان و دامداران.

References

- 1 1-All-Yasin, Ahmad (2016) Water Crisis, Tehran: Iran Consulting Engineers Society. p.38
- 2 2-Bajovand, Behzad (2009) the rise and fall of water, the experiences of seniors in the management and educational departments of water resources in Fars province, Tehran. P. 58
- 3 3-Water and National Security (2013), Asla May Council, Vice President of Infrastructure Studies and Production Affairs, Office of Infrastructure Studies, pp. 9-11
- 4 4- Moradipardanjani, Hojatullah and Sattar Sadeghi Deh Cheshmei (2016), Explaining the relationship between the value perspective and the sense of social security (the case study of Isfahan University students), Iran's strategic research on social issues, 1(5), 12 consecutive, p. 83.
- 5 5-6-Fars Management and Planning Organization, Fars Statistical Yearbook, Report (2017)
- 6 7-Basic studies of water resources of Fars Regional Water Company, report (2017)
- 7 8-Bozan, Bari (1999) People, Governments and Fears, Tehran: Translation of Strategic Studies Research Institute. pp. 36-37
- 8 9-Bayat, Bahram. (2008) the relationship between social variables and the feeling of safety, master's thesis. p. 22
- 9 10-Khaje Nouri, B., and Kaveh, M. (2012). Studying the relationship between media consumption and feeling of social security. Tehran: Strategic Researches of Social Issues of Iran (Strategic Researches of Security and Social Order), 2(2 (6 consecutive)), 57-78. 224661 p. 13
- 10 Chalabi, Massoud. (2007). Sociology of Order, Tehran: Nei Publishing House, 4th edition, pp. 32-35
- 11 12-Bajpai, County. (2005), Human security: concept and measurement, authored and translated by: Saber Shibani, Tehran: Organization of Management and Planning of the country, Deputy of Administrative Affairs, Finance and Human Resources, Scientific Documents Center, Museum and Publications. First Edition. P. 42
- 12 13-Hazarjaribi, Jafar (2011) The sense of social security from the perspective of tourism development, geography and environmental planning, year 22, Shamah Piyapi 42, number 2: 121-143. p.43
- 13 14-Giddens, Anthony (2014) Climate change policies, Tehran: translators, Sadegh Salehi and Shaaban Mohammadi, Ageh pp. 168-169
- 14 15-Giddens, Anthony (2017) Abandoned World, Tehran: Translator: Ali Asghar Saidi and Youssef Haji Abdul Wahab, Science of Literature. pp. 128 and 225
- 15 16-Busby J• (2017) • Cited by 12 — The United States is not blind to the risks related to water security. A report on global water security, released by the U.S. National Intelligence Council (NIC) in.p32
- 16 17-Hoekstra, Arin, Ashok Chapagin, Mit Aldea and Mesfin Maknounin (2016) Global Standard Water Footprint Evaluation, Mashhad, Minofer Publications. Translator, Faridadathari. pp. 140-141
- 17 18-Bakshi, Ahmad, (2019), examining the relationship between water, politics and security (examining challenges and presenting solutions), National

- 18 Conference on Water, Culture and Humanities Research, Birjand.
- 19 19-Moradian, Behzad and Heydari, Kyomarth and Azarafroz, Mohsen and Talebi Sayad, Mohsen, (2019), investigation of "water resources management" in West Asia and its impact on the national security of the Islamic Republic of Iran, the second national conference on urban management, urban planning and architecture, Tabriz.
- 19 20-Qudousi, Mojdeh, (2018), new challenges of international peace and security caused by climate change.
- 20 21-Mohammadi, Yaser and Kamasi, Shahreh, (2018), environmental security and security of water resources in line with sustainable development, the second national conference on environmental science and engineering and sustainable development, Tehran.
- 21 22-Abdi, Fereydoun, (2017), investigation of water crisis and its relationship with security, international conference on security, progress and sustainable development of border areas, territories and metropolises, solutions and challenges focusing on non-agent defense and crisis management, Tehran.
- 22 23-Namazi Shishvan, Arash and Sai, Ahmed and Malek Mohammadi, Hamidreza and Zibaklam Mofard, Sadiq, (2017), water, security; A case study of Lake Urmia.
- 23 24-Arghwani Pirsalami, Fariborz and Atabaki, Sara, (2016), Water crisis and regional security of the Persian Gulf: analysis of foundations and solutions.
- 24 25-Tal Shayan, Saeed and Hashemi, Seyed Mukhtar and Bahrami, Jamil, (2015), Good water governance, a solution for sustainable development and national security in Iran, 6th National Conference on Water Resources Management of Iran, Sanandaj.
- 25 26-Taslimi Babli, Amin and Ranjpour, Reza and Sadeghi, Seyed Kamal and Motafker Azad, Mohammad Ali, (2015), Water security in Iran, 5th National Conference on Management, Economics and Accounting, Tabriz.
- 26 27-Kayseri, Mehdi, (2015), challenges in agriculture, food security and water shortage in Iran, the second national congress of irrigation and drainage of Iran, Isfahan.
- 27 28-Ghorbani Aghdam, Marzieh and Khozaimenejad, Hossein and Youssef Dost, Aisen, (2015), Security in the orbit of water diplomacy, the 4th International Conference on Engineering and Human Sciences.
- 28 29-Taheri, Zahra. (2008). Investigating the social factors affecting the feeling of security among the citizens of Isfahan, master's thesis, social sciences, sociology major, under the guidance of Rabbani, Rasoul, Isfahan University, Faculty of Literature and Humanities.
- 29 30-Devas, D.A., (2006), survey in social research, translated by Hoshang Naibi, Tehran Publishing House, first edition, p. 223.
- 30 31-Kalantari, Khalil (2009) Data processing and analysis in socio-economic research, Tehran: Farhang Saba Publishing House. P. 225.
- 31 32-Mazer, Lawrence S. Gamset, Glen and Garino, Aji (2012) Applied multivariate research (design and interpretation) translators: Rezakhani, Simin Dokht. Habibi, Mojtabi Pashashreifi, Hassan. Izanlo, Bilal Hassanabadi, Hamidreza and Farzad Waliullah. Tehran, Rushd Publishing House. p. 245.

